

اللَّهُمَّ احْمِنْ بِلَدِي

مدیریت حوزه علمی خواهران

حوزه علمی فاطمیه (س)

شهرستان دهلران

موضوع:

نقش رسانه ماهواره در استحکام و تزلزل خانواده

محققین:

۱- وجدان جابری فر

۲- آمنه احمدپور

۳- زیبا جمشیدی پور

۴- کلثوم کرمی

استاد راهنما:

زهرا فرزام

پاییز ۱۴۰۳

چکیده

تهاجم فرهنگی در هر برهه‌ای با شیوه‌ای خود را نمایان می‌کند امروزه این شیوه را در قالب رسانه‌ها و در راس آنها ماهواره برگزیده است، حدود ۶۰۰۰ شبکه ماهواره‌ای و صدها شبکه فارسی زبان این هجوم نرم را آغاز کرده‌اند تا نهاد خانواده را به تزلزل و فروپاشی برساند، پس ضرورت دارد که والدین استفاده صحیح از آن را بیاموزند یا به اصطلاح خود را به سواد رسانه‌ای مجهز کنند تا از این تکنولوژی عصر استفاده‌های مطلوب و مفید نمایند.

متأسفانه یکی از دلایل استفاده بیش از حد از رسانه‌ها نبود برنامه‌های مفرح و شاد در رسانه ملی و تلویزیون است، سریال‌های تکراری، مسابقات بی‌روح، عدم جذابیت، این‌ها را سبب شده که لازم است در این باب نگرش جدیدی ایجاد شود برنامه‌های پرمحتوا و زیبا ساخته شود تا موجب آشتی مردم رسانه ملی شود.

و به دست آمد که والدین همیشه همراه و همگام فرزندان باشند، نظارت دوستانه و همراهی در این زمینه برای امنیت خود و فرزندان لازم است.

کلید واژه‌ها: ماهواره، استحکام، تزلزل، خانواده

امروزه بی‌تردید فناوری‌های نوین و توسعه ارتباطات، از جمله ماهواره بر زندگی انسان‌ها تأثیرات فراوانی نهاده خانواده به عنوان مهم‌ترین تشکل اجتماعی بیشترین تأثیر را از فضای مجازی و ماهواره گرفته و می‌گیرد.

امروزه بزرگترین مشکل را والدین برای تربیت فرزندان با آن روبرو هستند لذا مجهز شدن به سواد رسانه‌ای و استفاده صحیح از تکنولوژی‌های روز از وظایف والدین است، زیرا کودکان قبل از یاد گرفتن زبان مادری به واسطه تکنولوژی با جهان ارتباط برقرار می‌کنند شهروند جهانی می‌شوند، گسترش ماهواره و استفاده ناصحیح از آن، باعث فروپاشی نهاد خانواده شده و مشکلات عدیده‌ای برای فرزندان به وجود آورده که بیشترین دلیل نبود برنامه‌های مناسب فضای رسانه ملی بوده و هست و جوانان و نوجوانان برای پر کردن اوقات فراغت به این رسانه‌ها پناه می‌برند که بستری امنی برای زندگی‌شان نخواهد بود و می‌طلبند که والدین آگاهانه با فرزندان خود در این مسیر طی طریق کنند.

نگاه رهبر انقلاب در مورد استفاده از ماهواره

آنتن ماهواره‌ها از این جهت که صرفاً وسیله‌ای برای دریافت برنامه‌های تلویزیونی است که هم برنامه‌های حلال دارد و هم برنامه‌های حرام، حکم آلات مشترک را دارند لذا خرید و فروش و نگهداری آن برای استفاده در امور حرام- حرام است و برای استفاده‌های حلال جایز است.

ولی چون این وسیله برای کسی که آن را در اختیار دارد زمینه دریافت برنامه‌های حرام را کاملاً فراهم می‌کند و گاهی نگهداری آن مفاسد دیگری را نیز در بر دارد خرید و نگهداری آن جایز نیست مگر برای کسی که به خودش مطمئن است استفاده حرام از آن نمی‌کند و بر تهیه و نگهداری آن در خانه‌اش مفسده‌ای هم مرتکب نمی‌شود، لکن اگر قانونی بر این مورد وجود داشته باشد باید مراعات گردد.

همچنین در قانون نیز استفاده کنندگان از تجهیزات دریافت ماهواره علاوه بر ضبط و مصادره اموال مکشوفه به مجازات نقدی از ۱ میلیون تا ۳ میلیون ریال محکوم می‌گردند بر اساس ماده مذکور حمل، نگهداری، نصب و تعمیر تجهیزات دریافت از ماهواره ممنوع و مرتکبین به مجازات نقدی از ۱ میلیون تا ۵ میلیون ریال محکوم می‌شوند.

مخاطب کیست؟

در مطالعات رسانه‌ها گیرنده در الگوی اس ۱ مسی آر عموماً مخاطب خواننده می‌شود، مخاطب به صورت نوعی خواننده، تماشاچی، شنونده یا بیننده تعریف می‌شود که مجذوب یک ژانر معین رسانه‌ای شده است در نظریه پخش اکثر مخاطبان به بخش‌هایی تقسیم پذیرند که به وسیله ویژگی‌های جامعه شناختی و سبک زندگی خاص تعریف شده‌اند. ایستگاه‌های رادیویی تخصصی و خصوصاً کانال‌های تلویزیونی این جنبه از پخش را با تهیه برنامه‌هایی برای مخاطبان دارای انواع خاصی از علایق به جد در پیش گرفته‌اند که به شدت با سن،

مصرف کننده تاکید می‌ورزد و می‌تواند با تردید جوانان نسبت به تبلیغات و دیگر محتوای رسانه‌ای زیانبار همراه باشد. در یک بررسی مشخص شد، مادرانی که الگوهای ارتباطی خانواده‌شان مفهوم‌گرا بود، تمایل داشتند تا با توضیح و تماشای پیام‌های بازرگانی به همراه کودکانشان از تاثیر رسانه به فرزند خود بکاهند «یانوتا، لین، پریچارد، لاتا، ۱۳۸۵، ص ۸۳-۸۲».

(۱۱) امنیت زیرساخت‌های ارتباطی

امنیت زیرساخت، امنیتی است مربوط به زیرساخت‌های کشور به خصوص زیرساخت‌های حیاتی چون: فرودگاه‌ها، بزرگراه‌ها، ریل‌های راه آهن، بیمارستان‌ها، پل‌ها، شبکه‌های ارتباطی، رسانه‌ها شبکه برق، سدها، رآکتورهای اتمی، بندرها، پالایشگاه‌های نفت و شبکه آبرسانی، امنیت زیرساخت در صدد است تا آسیب پذیری آنها را در برابر خرابکاری، تروریسم، آلودگی، جنگ الکترونیکی و بلایای طبیعی کاهش دهد.

امنیت زیرساخت‌های ارتباطی (Infrastructure security) آن مواردی از امنیت زیرساخت هستند که به شبکه‌های ارتباطی مربوط می‌شوند. امنیت زیرساخت‌های ارتباطی مواردی چون شبکه‌های تلفن ثابت و همراه، شبکه فیبر نوری، شبکه‌های ماهواره‌ای، شبکه‌های بی سیم، شبکه‌های ارتباطات رایانه‌ای را شامل می‌شود؛ شبکه اینترنت و شبکه‌های برق رایانه‌ها نیز بخشی از همین شبکه‌ها هستند، شبکه‌های رادیویی و تلویزیونی نیز بخشی از زیرساخت‌های ارتباطاتی را تشکیل می‌دهند.

امنیت زیرساخت‌های ارتباطی به وسیله خرابکاری خطوط تلفن ثابت و همراه و فیبر نوری، تروریسم سایبری، قطع برق، جنگ الکترونیکی و بلایای طبیعی در معرض خطر قرار می‌گیرد.

گفته شده که درآمد جهانی صنایع ارتباطی در سال ۲۰۰۶ بالغ بر ۱,۲ تریلیون دلار بوده است، توجه به درآمد بسیار بالایی که زیرساخت‌های ارتباطی ایجاد می‌کنند، انگیزه‌های شوم و پرخطر برای تخریب و صدمه زدن به آنها نیز رو به افزایش است.

از این جهت حفظ امنیت این زیرساخت‌ها در سطح سازمانی ملی و بین‌المللی اهمیت بسیار زیادی دارد. مسائل امنیت شبکه را می‌توان در سه دسته جای داد: عملیات، مرتکبان و طرف هدف؛ حوزه عملیات، سرقت یا افشای اطلاعات، اختلال اطلاعات، دسترسی غیر مجاز، جاسوسی و سرقت هویت را شامل می‌شود. حوزه مرتکبان، تخریبگران (هکرها)، مجرمان فضای سایبری، جنگ طلبان فضای سایبری و تروریست‌های فضای سایبری را در بر می‌گیرد. حوزه هدف، افراد بسیاری را شامل می‌شود؛ از جمله افراد حقیقی، بخش خصوصی، نهادهای مدنی، بخش زیرساخت دولت‌ها و منابع نظامی «شهریاری، ۱۳۸۸، ص ۱۰۶-۱۰۵».

محیط نشانه شناختی

کوشش‌های بسیار عالی برای مقابله با فرهنگ مصرفی رسانه‌ای در خود گستره عمومی و باز هم به واسطه رسانه‌ها صورت پذیرفته است: مجله‌ای با عنوان «فصلنامه مبارزان علیه تبلیغات تجاری، مجله محیط روانی انسان» که از سال ۱۹۹۲ در شهر ونکوور کانادا منتشر شده یکی از بهترین نمونه‌هاست: پخش گاه به گاه فیلم‌های سینمایی، برنامه‌های تلویزیونی، نمایشگاه‌های هنری و البته انتشار کتب متعدد، مخاطبان را به تامل انتقادی درباره فرهنگ مصرفی رسانه‌ای فرا می‌خوانند. سالیان درازی است که در دانشکده‌ها و دانشگاه‌ها دوره‌هایی در زمینه مطالعات رسانه شناسی تدریس می‌شود و اخیراً در برخی مدارس کشورهای چندی «آموزش انتقادی درباره رسانه‌ها» آغاز شده است.

مع هذا، در مجموع مقابله انتقادی اندکی با محیط نشانه شناختی درون گستره عمومی صورت می‌گیرد. صفات کمی فرایند رسانه‌ای شدن و ویژگی‌های کیفی شیوه‌های معناسازی مبتنی بر نمایش و تصویر، یک نظم اجتماعی بصری را اشاعه می‌دهند که عمدتاً در قالب سرگرمی و مصرف استقرار می‌یابد.

شکی نیست که این مدعا خیلی تعمیمی و کلی نگرانه است؛ مثلاً به تحقیق جنسن (۱۹۹۰) رجوع کنید که دریافت، افراد تحت مطالعه‌اش حین تماشای اخبار تلویزیونی یک حس ملموس انحرافی را تجربه کرده‌اند، تجربه‌ای که با ذهنیت و برداشت عمومی ایشان درباره اخبار رسانه‌ای و مقوله شهروندی تضاد آشکاری داشته است. «دالگران، ۱۹۴۶، ص ۱۴۸-۱۴۷».

هویت بخشیدن به فرزند

از آنجا که مسئله تربیت انسان‌ها یکی از اساسی‌ترین اهداف ادیان الهی بوده است، همواره مسئله هویت و روند هویت‌یابی افراد از مسائل مورد توجه دیدگاه دینی بوده است.

دیدگاه دینی همسان با رشد فیزیکی افراد به ترسیم رشد روانی آنها پرداخته، خاطرنشان ساخته است که وجود یک محیط سالم، شرط لازم برای شکوفایی شخصیتی کودکان، نوجوانان و جوانان است و آنها در شرایط اخیر، از هویت و شخصیتی متعادل، سالم و پویا برخوردار خواهند شد، اما اگر شرایط پیش گفته فراهم نیاید و در روند رشد سالم روانی افراد خدشه وارد آید آنها از رشد سالم روانی محروم می شوند.

۱- تقویت ارتباطات عاطفی و منطقی در خانواده و جایگزین کردن تفریح‌های سالم:

در وضعیتی که اکثر پدران مشغول بازی‌های رایانه‌ای و فعالیت‌های مجازی هستند و مادران نیز مشغول چک کردن کانال‌ها و شبکه‌های اجتماعی مختلف هستند، طبیعتاً زمانی برای گذراندن با فرزندان باقی نمی‌ماند، در واقع می‌توان گفت قربانی نظم نوین جهانی کودکان هستند، که سرخورده و در پی بی‌توجهی اطرافیان رشد می‌کنند. در نتیجه مسئولیت خروج از این وضعیت در گام نخست متوجه والدین خواهد بود.

۲- توجه به اصل محبت و آموزش آن به فرزندان:

تا فرزندان در مواجهه با محبت‌های جعلی در فضای مجازی و ماهواره گرفتار طعمه شیادان و سودجویان قرار نگیرند، همچنین گذراندن اوقات بیشتری با فرزندان در فضای بیرون از خانه، به طوری که فرزندان از نظر عاطفی احساس خلع نکنند و جهت جبران این کمبود به فضای مجازی پناه نبرند، نتیجه بخش خواهد بود.

۳- هدفمندی و جهت دهی به استفاده از کودکان در فضای مجازی:

نبهی فرزندان از استفاده از فناوری‌های روز و قطع و محدود کردن وای فای فایده‌ای نخواهد داشت. باید والدین به دنبال علایق فرزندان خود بروند و در آن مسیر آنها را هدایت کنند، از این طریق از هرزه‌گری فرزندان در فضای مجازی و ماهواره جلوگیری شده و ذهن آنها را درگیر مباحث مورد علاقه‌شان در فضای مجازی می‌شود، مثل علاقه و انگیزه به ورزش کردن را در وجود کودکان خود نهادینه سازیم و فرزندان خود را به سمت ورزش سوق دهیم.

منابع:

۱. ثقه اسلامی، علیرضا، چالش‌های اخلاقی در عصر اطلاعات، جسارت‌هایی در اخلاق، چاپ اول، ۸۸، تهران، انتشارات مهرا، ۱۳۸۸
۲. جویانوتا و دیگران، نوجوانان و هرزه نگاری در اینترنت، مترجم: کامران، شیروانی، چاپ اول، ۱۳۸۵، انتشارات میزان تهران
۳. حق شناس، سید جعفر، آسیب شناسی خانواده، چاپ دوم، تابستان ۹۴
۴. رشاد، علی اکبر، دموکراسی قدسی، مرکز نشر آثار پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، بهار ۷۹
۵. شهریاری، حمید، اخلاق فناوری اطلاعات، بهار ۱۳۸۲، چاپ اول، قم، انتشارات دانشگاه قم
۶. گروه پژوهش مرکز تحقیقات رایانه‌ای حوزه علمیه اصفهان، کودک و رسانه، تاثیر رسانه بر کودک، بهار ۱۳۹۶، چاپ اول، اصفهان، مرکز تحقیقات رایانه‌ای، ۱۳۹۵
۷. منطقی، مرتضی، راهنمای والدین در استفاده فرزندان از فناوری‌های ارتباطی جدید، پاییز ۸۶، چاپ اول، تهران، انتشارات عابد، ۱۳۸۶
۸. نیاکان علی محمد فضیلت حجاب و پیامدهای بدحجابی اداره فرهنگ ارشاد اسلامی چاپ اول، ۹۱